

Kort Beheerplan perceel 1172, Riethoven.

Inrichting voor biodiversiteit.

Inleiding.

Hieronder volgt een inrichtings- en beheerplan voor een stuk nieuw aan te leggen natuur in Riethoven. Het perceel, kadastraal nr 1172 heeft een oppervlakte van ongeveer 1670 m². Het perceel, wordt omsloten door bos, een maisakker en een zandpad. De nieuwe natuur wordt in basis aangelegd waarbij er ruimte is voor een vrije ontwikkeling. Het beheerplan geeft ook een beheercyclus voor de komende tien jaar.

De vraag was om een plan te maken voor het perceel waarbij de ontwikkeling van biodiversiteit de voorrang krijgt. Bij inrichtingen ten gunste van de biodiversiteit wordt vaak gedacht aan een inrichting met als doelsoorten vlinders en/of bijen. In dit plan wordt biodiversiteit omschreven als de onderlinge relaties en wisselwerkingen tussen de biotische en a-biotische factoren. Met andere woorden er wordt gestuurd op een inrichting van een bos (stukje natuurgebied), met de daarbij behorende flora en fauna, dat als van nature thuis hoort in het Kempische landschap. Deze benadering van de inrichting geeft de meeste kans op succes en verkleint de noodzaak van intensief beheer. Het betekent ook dat veel biodiversiteit niet zichtbaar is voor menselijke bezoekers van het bos maar wel aanwezig is. Een voorbeeld hiervan zijn de nachtvlinders en andere micro-fauna die een verborgen bestaan leiden.

Huidige situatie.

Het terrein is nu in gebruik als maisakker. Eind 2023 wordt het ingericht als natuur. Het is gelegen nabij de sportaccommodaties van Riethoven. Het is ingesloten aan drie zijden door productiebos. Dit productiebos verkeert in een, enigszins verwilderde, onderhoudsstaat. Er is relatief veel dood hout aanwezig en oogt onverzorgd. Het productiebos bestaat hoofdzakelijk uit grove den (*Pinus sylvestris*) met onderbegroeiing van o.a. Lijsterbes (*Sorbus aucuparius*) Hulst (*Ilex aquifolium*), Berk (*Betula pendula*), braam (*Rubus fruticosus*), sporkehout (*Rhamnus frangula*) en eik (*Quercus robur*).

In deze omliggende bossen is de successie, de ontwikkeling naar een natuurlijk stadium, van bossen zichtbaar. De open ruimten die ontstaan door uitval van de dennen worden opgevuld met inheemse struiken en bomen. Uiteindelijk zal hier, mits onderhoud en beheer achterwege blijven, en droog berken-zomereikenbos zich gaan ontwikkelen. Dit type bos hoort bij het Kempische landschap. De verwachting is dat het berken-eikenbos een positieve bijdrage is aan de Kempische biodiversiteit.

De nieuwe natuur.

Het perceel voor de nieuwe natuur wordt aan de noord en oost zijde begrenst door bestaand bos. Aan de westzijde liggen grootschalige maisakkers. De zuid zijde wordt door een bospad gescheiden van bos. De inrichting van het perceel is een aanvulling op deze omgeving. Rond het perceel zal zich in de loop van de tijd een Kempisch bos gaan ontwikkelen. De biodiversiteit volgt deze ontwikkeling. Dit betekent dat niet alleen de biodiversiteit in het eindstadium van belang is maar ook de veranderende biodiversiteit in de ontwikkeling er naar toe.

Ook is het streven naar een onderhoud extensieve begeleiding waarbij natuurlijke ontwikkeling de ruimte krijgt. Het onderhoud bestaat hoofdzakelijk uit het voorkomen van overlast en hinder van de begroeiing op het zandpad en de aanliggende maisakker. Ter afscheiding van de maisakker wordt een losse gemengde haag als cultuurelement aangeplant. Het perceel wordt ontsloten door een wandelpad.

De aan te planten soorten zijn inheems, geen cultuurvariant en dragen, zowel iedere soort apart en als een geheel, bij tot versterking van de biodiversiteit. Deze bomen en struiken hebben een relatie (Tabel 1) met het voorkomen van vele soorten insecten. De aanplant dient niet alleen als voedselbron en leefomgeving voor het volwassenstadium van de microfauna maar is ook geschikt als biotoop voor het voltooiën van de levenscyclus van de vele soorten insecten. Door te sturen op een goede leefomgeving voor insecten ontstaat als vanzelf een omgeving waarin hogere diersoorten, zoals vogels en kleine zoogdieren, zich van nature thuis voelen.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Aantal soorten insecten
<i>Salix</i> (5 soorten)	Wilg	
<i>Quercus robur</i> & <i>Q. petraea</i>	Zomer en Winter eik	
<i>Betula pubescens</i> & <i>B. pendula</i>	Zachte en Ruwe berk	
<i>Crataegus monogyna</i>	Eénstijlige meidoorn	
<i>Populus</i> (4 soorten)	Populier	
<i>Pinus sylvestris</i>	Grove den	
<i>Prunus spinosa</i>	Sleedoorn	
<i>Alnus glutinosa</i>	Zwarte Els	
<i>Ulmus</i> (2 soorten)	Iep	
<i>Malus sylvestris</i>	Wilde appel	
<i>Corylus avellana</i>	Hazelaar	
<i>Fagus sylvatica</i>	Beuk	
<i>Picea abies</i>	Fijnspar	
<i>Fraxinus excelsior</i>	Gewone es	
<i>Sorbus aucuparia</i>	Wilde lijsterbes	
<i>Tilia</i> (2 soorten)	Linde	
<i>Acer campestre</i>	Veldesdoorn	
<i>Carpinus betulus</i>	Haagbeuk	
<i>Acer pseudoplatanus</i> *	Gewone esdoorn	
<i>Larix decidua</i> *	Europese lariks	
<i>Juniperus communis</i>	Jeneverbes	
<i>Quercus rubra</i> *	Amerikaanse eik	
<i>Castanea sativa</i> *	Tamme kastanje	
<i>Ilex aquifolium</i>	Scherpe hult	
<i>Aesculus hippocastanum</i> *	Paardenkastanje	
<i>Juglans regia</i> *	Walnoot	
<i>Taxus baccata</i>	Gewone taxus	
<i>Quercus ilex</i> *	Steeneik	
<i>Robinia pseudoacacia</i>	Robinia	

Tabel 1. Insecten op boomsoorten (Moraal, Alterra)

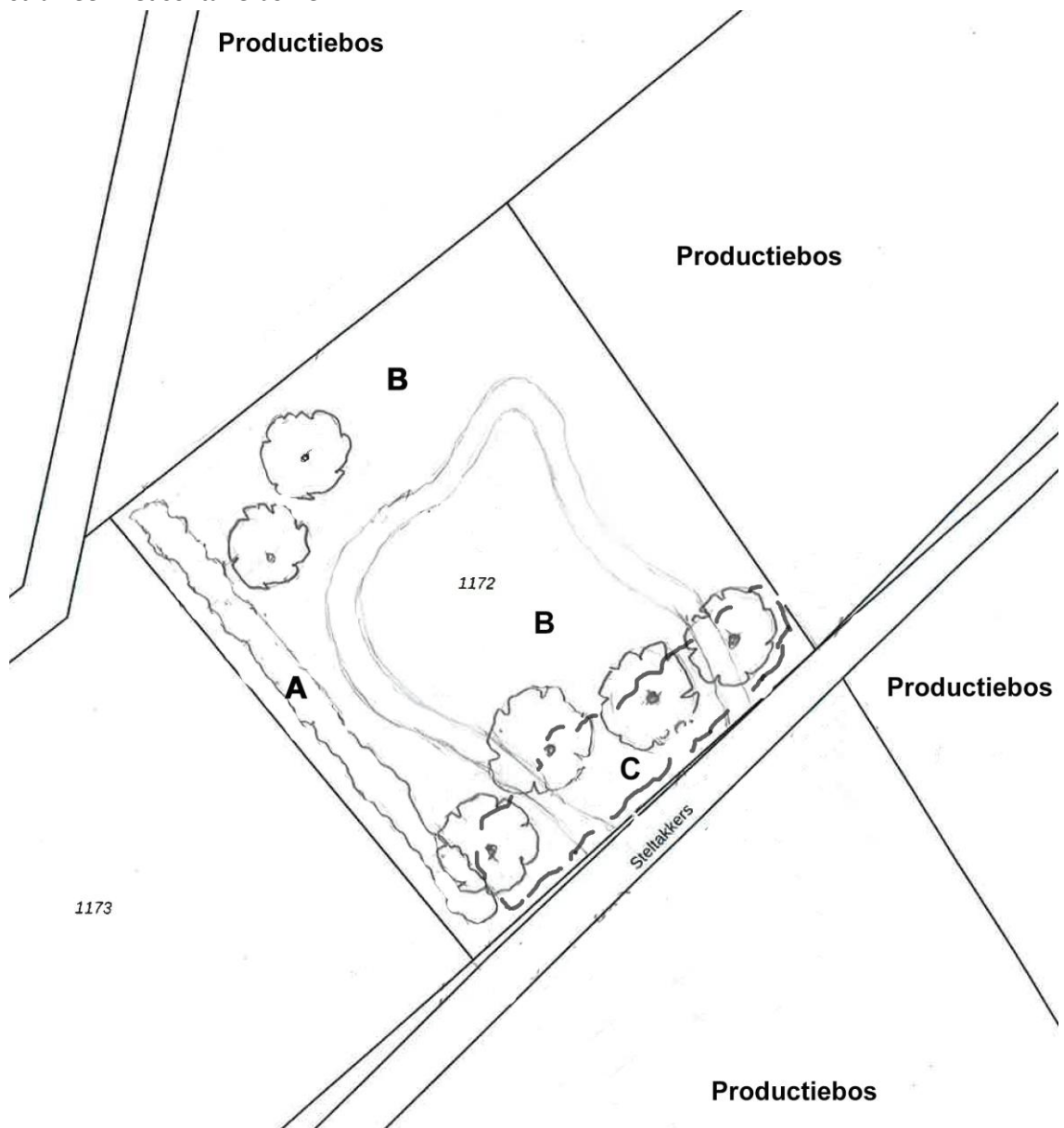
Ontwerp.

Struweel met bloemenweide.

Het terrein wordt ingericht met langs de randen een struweel en een losse haag. Het resterende terrein blijft open met een paar solitaire bomen. Langs het pad wordt een voedselbos van fruitbomen en klein fruit aangeplant. Het open gedeelte wordt ingezaaid met een weidevogelmengsel dat past in aan de omgeving bijvoorbeeld mengsel WV Weidevogelgeluk van Cruydhoeck. Deze inrichting draagt bij tot meer biodiversiteit van de omgeving omdat struweel, losse haag en een open bloemrijk gedeelte meer variatie brengen in het bos en akkerland. Met name vogels en insecten kunnen van deze inrichting profiteren. De assortimentslijsten zijn als Tabel 2 en Tabel 3 bijgevoegd.

De inrichting bestaat uit drie elementen:

- A. losse haag
- B. Bloemenweide
- C. struweel met solitaire bomen

Het beheer is gericht op het ontwikkelen van deze drie elementen. De losse haag en het struweel vragen periodiek (3 jaarlijks) onderhoud om te voorkomen dat doorgroei naar het naast liggende perceel en pad gaat plaatsvinden. Op het perceel zelf kan het struweel zich spontaan verder ontwikkelen. Uitgezonderd langs het wandelpad. Hier dient overgroei voorkomen te worden (3 jaarlijkse cyclus). Hierdoor kan zich langs het wandelpad en aan de randen van het perceel een kruiden vegetatie ontwikkelen.

Op de bloemenweide wordt sinusbeheer, ook wel bekend onder de naam “meanderend maaien”, toegepast. Dit betekent dat er 1 tot 3 keer per jaar gefaseerd gemaaid wordt volgens de sinusmaai-methode. Voor uitleg van deze methode, en de invloed op de flora en fauna, wordt verwezen naar de website van de Vlinderstichting.

Door het sinusmaaien ontstaat een gevarieerd maaibeeld met diverse stadia van de kruiden laag: van gemaaid tot overstaand. Deze maaimethode is een prima stimulans voor het voorkomen van de insecten en weidevogels. En zorgt ervoor dat deze soorten hun cyclus kunnen voltooien.

In het struweel worden vier solitaire lindebomen geplant. In de bloemenweide worden een beuk en een esdoorn geplant.

Tabel 2.

Beplantingsplan Steltakkers, Riethoeven, perceel C1172					
Vak	Plantverband	Type beplanting	Soort	Nederlandse naam	Aantal (st)
Haag	2 rijen, om en om	Heester	<i>Prunus spinosa</i>	Sleedoorn	
Haag		Heester	<i>Acer campestre</i>	Veldesdoorn	
Haag		Heester	<i>Sambucus nigra</i>	Vlier	
Haag		Heester	<i>Corylus avellana</i>	Hazelnoot	
Haag		Heester	<i>Carpinus betulus</i>	Haagbeuk	
Haag		Heester	<i>Amelanchier lamarckii</i>	Krent	
Haag		Heester	<i>Euonymus europaeus</i>	Kardinaaalsmuts	
Solitair		Boom	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Gewone esdoorn	1
Solitair		Boom	<i>Fagus sylvatica</i>	Beuk	1
Solitair		Boom	<i>Tilia cordata</i>	Winterlinde	2
Solitair		Boom	<i>Tilia platyphyllos</i>	Zomerlinde	2
Struweel	1,25x1,25m	Heester	<i>Sambucus nigra</i>	Vlier	
Struweel		Heester	<i>Cytisus praecox</i>	Brem	
Struweel		Heester	<i>Ilex aquifolium</i>	Hulst	
Struweel		Heester	<i>Corylus avellana</i>	Hazelnoot	
Struweel		Heester	<i>Prunus spinosa</i>	Sleedoorn	
Struweel		Heester	<i>Amelanchier lamarckii</i>	Krent	
Struweel		Heester	<i>Acer campestre</i>	Veldesdoorn	
Struweel		Heester	<i>Rosa canina</i>	Hondsroos	

Langs het wandelpad wordt het voedselbos aangelegd. Tabel 3 geeft een lijst van het assortiment.

Tabel 3.

Voedselbos			
Wandelpad	Boom	Appel var.	Malus domestica var.
Wandelpad	Boom	Peer var.	Pyrus var
Wandelpad	Boom	Pruim	Prunus domestica var.
Wandelpad	Boom	Kers var.	Prunus avium var.
		Aalbessen (rood, zwart,	
Wandelpad	Heester	wit)	Ribes rubrum var

Voor een natuurlijke uitstraling is het advies om in een wild verband aan te planten.

Het beheer bestaat uit het periodiek weghalen van hinder veroorzakende overgroei. En in de eerste twee jaren na de aanplant een controle op de vestiging van exoten zoals Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*) en Amerikaanse eik (*Quercus rubra*) wenselijk. Exoten dienen zo spoedig als mogelijk verwijderd te worden omdat zij afbreuk doen aan de Nederlandse biodiversiteit.

Referenties.

- Moraal, L.. Insecten op inheemse en uitheemse boomsoorten. Dendrovaria, Alterra
Wageningen UR .

-[De Vlinderstichting](#) | [Sinusbeheer](#)